23/08/2019

Ελευθέριος Βενιζέλος

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

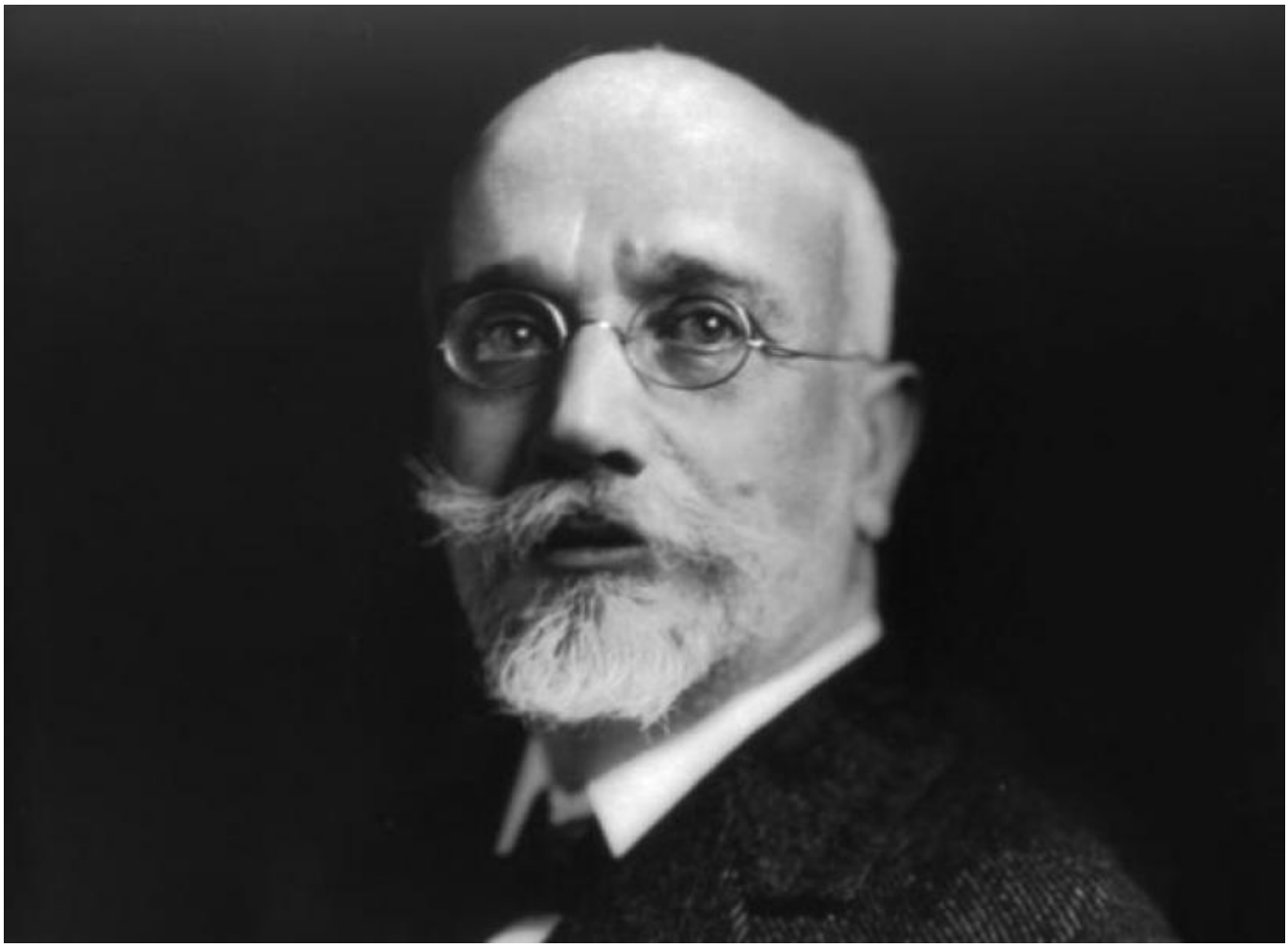

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος γεννήθηκε στις 23 Αυγούστου (11 Αυγούστου με το παλαιό ημερολόγιο) του 1864 στις Μουρνιές Χανίων και ήταν το πέμπτο παιδί του εμπόρου Κυριάκου Βενιζέλου και της Στυλιανής Πλουμιδάκη. Η οικογένειά του αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Κρήτη το 1866, επειδή είχε αναμιχθεί στην επανάσταση εναντίον των Τούρκων. Έτσι, ο μικρός Ελευθέριος αναγκάστηκε να μάθει τα πρώτα του γράμματα στη Σύρο, όπου κατέφυγε η οικογένειά του. Τις γυμνασιακές του σπουδές τελείωσε στην Αθήνα και στα Χανιά, όπου επέστρεψε μετά την επανάσταση. Ο πατέρας του ήθελε να τον κάνει έμπορο, αλλά το νεαρό παιδί ήθελε να διευρύνει τους ορίζοντές του και προτίμησε να σπουδάσει νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1886 αναγορεύτηκε σε διδάκτορα Νομικής με βαθμό άριστα και αμέσως επέστρεψε στα Χανιά, όπου άρχισε να δικηγορεί και να αναμιγνύεται στην τοπική πολιτική.

Στη Βουλή της Κρήτης, όπου τον έστελνε τακτικά από το 1887 ως αντιπρόσωπό του ο λαός των Χανίων, διακρίθηκε για τη ρητορική του ευγλωττία και τις πολιτικές του ιδέες. Ανήκε στην παράταξη των Φιλελευθέρων, το «κόμμα των Ξυπόλητων», όπως ήταν γνωστό στην Κρήτη, επειδή το υποστήριζαν οι λαϊκές τάξεις του νησιού. Από τότε ο Βενιζέλος δεν έλειψε από καμία επαναστατική ενέργεια κατά των Τούρκων. Όταν το 1898, οι τέσσερις μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Ρωσία) κήρυξαν την αυτονομία της Κρήτης με Ύπατο Αρμοστή τον πρίγκηπα Γεώργιο της Ελλάδας, ο Βενιζέλος διορίστηκε Σύμβουλος (Υπουργός) Δικαιοσύνης της Κρητικής Πολιτείας. Αργότερα, όμως, ήλθε σε σύγκρουση με τον Γεώργιο. Το 1901 αναγκάστηκε να παραιτηθεί και να κηρύξει την επανάσταση του Θερίσου (10 Μαρτίου 1905), με σκοπό την απομάκρυνση του πρίγκηπα από την Κρήτη και την ένωση της μεγαλονήσου με την Ελλάδα.

Φωτογραφία των αρραβώνων του Ελευθερίου Βενιζέλου με τη Μαρία Ελευθερίου-Κατελούζου.Τον Ιανουάριο του 1891 νυμφεύθηκε στα Χανιά τη Μαρία Κατελούζου (1870 – 1894). Η παρουσία στο γάμο του των προξένων των Μεγάλων Δυνάμεων φανέρωνε το κύρος και τις σχέσεις που είχε αναπτύξει ο εικοσιεπτάχρονος δικηγόρος. Μετά το γάμο, το ζευγάρι εγκαταστάθηκε στο επιβλητικό σπίτι της Χαλέπας και απόκτησε δύο παιδιά, τον εφοπλιστή Κυριάκο Βενιζέλο (1892-1942) και τον στρατιωτικό και πολιτικό Σοφοκλή Βενιζέλο (1894-1964), που έφτασε μέχρι την πρωθυπουργία της χώρας στις αρχές της δεκαετίας του ‘50.

Η γέννηση, όμως, του Σοφοκλή το 1894 έμελλε να είναι μοιραία για την εικοσιτετράχρονη Μαρία, η οποία πέθανε αναπάντεχα από επιλόχεια μόλυνση. Ο πρόωρος θάνατός της συγκλόνισε τον Βενιζέλο, που βρέθηκε ξαφνικά με δύο βρέφη, χωρίς την αγαπημένη του γυναίκα. Απαρηγόρητος από το τραγικό γεγονός, χρειάστηκε αρκετό χρόνο για να ξεπεράσει την απώλεια της συντρόφου του. Έκτοτε και για όλη του τη ζωή, διατήρησε τη χαρακτηριστική γενειάδα, σε ένδειξη πένθους.

Η πολιτική μεταβολή στην Ελλάδα, συνεπεία του στρατιωτικού κινήματος στου Γουδή (15 Αυγούστου 1909), τον φέρνει στην Αθήνα με πρόσκληση του «Στρατιωτικού Συνδέσμου». Ο κρητικός πολιτικός έγινε δεκτός με μεγάλο ενθουσιασμό από τον αθηναϊκό λαό και στις βουλευτικές εκλογές της 28ης Νοεμβρίου 1910, ως αρχηγός του νεοϊδρυθέντος Κόμματος των Φιλελευθέρων, επικράτησε με ευκολία, αφού η παλαιά πολιτική τάξη δήλωσε αποχή από την εκλογική διαδικασία. Αμέσως, ο Βενιζέλος έθεσε σε εφαρμογή ένα ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς, που όμοιό του δεν είχε δει η χώρα στα ογδόντα χρόνια του ελεύθερου βίου της. Η εκσυγχρονιστική πολιτική βούληση του αποτυπώθηκε στο Σύνταγμα του 1911.

Με την αναδιοργάνωση του στρατού που έκανε με αρχιστράτηγο τον διάδοχο Κωνσταντίνο και τη σύναψη της Βαλκανικής Συμμαχίας κέρδισε τους απελευθερωτικούς πολέμους του 1912-1913 κατά των Τούρκων (Α’ Βαλκανικός Πόλεμος) και των Βουλγάρων (Β’ Βαλκανικός Πόλεμος). Νωρίτερα, ο λαός επικροτώντας τις επιλογές του, του έχει χαρίσει μία ακόμα εκλογική νίκη στις 11 Μαρτίου 1912.

Στο Μακεδονικό Μέτωπο κατά τον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο, 1918.Το αναδημιουργικό του έργο ήλθε να διακόψει ο Α’ Παγκόσμιος Πόλεμος. Ο Βενιζέλος διαφώνησε με το βασιλιά Κωνσταντίνο για το εάν έπρεπε να αναμιχθεί η χώρα μας αμέσως στον πόλεμο ή να παραμείνει ουδέτερη. Ο αγγλόφιλος Βενιζέλος υποστήριζε την άμεσα εμπλοκή της χώρας μας στον πόλεμο, ενώ ο γερμανόφιλος βασιλιάς προτιμούσε την ουδετερότητα. Είναι η εποχή του βαθύτατου «Εθνικού Διχασμού», που θα επισωρεύσει στην Ελλάδα τραύματα και πληγές, που θα αργήσουν πολύ να επουλωθούν.

Ο Βενιζέλος παραιτήθηκε από την πρωθυπουργία δύο φορές μέσα στο 1915 και αφού είχε κερδίσει πανηγυρικά της εκλογές της 31ης Μαΐου. Η διαμάχη των δύο ανδρών κορυφώθηκε τον Νοέμβριο του 1916 με την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου και την ανάληψη εκ νέου της πρωθυπουργίας από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, που οδήγησε στην έξοδο της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ.

Μετά το τέλος του «Μεγάλου Πολέμου», ο Βενιζέλος επιτυγχάνει ένα ακόμη διπλωματικό θρίαμβο με την υπογραφή στο Παρίσι της Συνθήκης των Σεβρών (27 Ιουλίου 1920), με την οποία δημιουργείται η μεγάλη Ελλάδα «των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών». Την ώρα, όμως, που ετοιμαζόταν να επιστρέψει θριαμβευτής στην Ελλάδα, έγινε απόπειρα δολοφονίας του στο Παρίσι από φανατικούς του αντιπάλους, η οποία απέτυχε (30 Ιουλίου).

Στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920, μεσούσης της Μικρασιατικής Εκστρατείας, ο Βενιζέλος ηττήθηκε και απογοητευμένος αναχώρησε από την Ελλάδα, ανακοινώνοντας ότι εγκαταλείπει την πολιτική. Κλήθηκε, όμως, να συνεισφέρει με τη διπλωματική του εμπειρία και το αναμφισβήτητο διεθνές κύρος που διέθετε, στη διαμόρφωση της Συνθήκης της Λωζάνης (24 Ιουλίου 1923), στην οποία σύρθηκε η ηττημένη Ελλάδα στα πεδία των μαχών της Μικράς Ασίας. Στις 15 Σεπτεμβρίου 1921 νυμφεύθηκε στο Λονδίνο, για δεύτερη φορά, την Έλενα Σκυλίτση (1874-1959), κόρη πλούσιας οικογένειας της Αγγλίας με καταγωγή από τη Χίο.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος επανήλθε στην κεντρική πολιτική σκηνή το 1928, μετά από μία μεγάλη περίοδο πολιτικής αστάθειας και κέρδισε τις εκλογές της 19ης Αυγούστου. Κυβέρνησε έως το 1932 σε μία ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο για την παγκόσμια οικονομία («Κραχ» του 1929). Θα επιτελέσει σημαντικό έργο σε πολλούς τομείς (Ίδρυση Αγροτικής Τράπεζας, Συμβουλίου της Επικρατείας και Εθνικού Θεάτρου, ανέγερση 3.000 σχολικών αιθουσών), αλλά θα χρεωθεί τη χρεωκοπία της Ελλάδας τον Απρίλιο του 1932. Στις εξωτερικές σχέσεις της χώρας συνήψε σύμφωνα φιλίας με την Ιταλία και τη Σερβία κι έθεσε τις βάσεις της ελληνοτουρκικής φιλίας με τον Κεμάλ Ατατούρκ (30 Οκτωβρίου 1930).

Τον Ιανουάριο του 1933 σχηματίζει την τελευταία του κυβέρνηση. Στις εκλογές της 5ης Μαρτίου οι Φιλελεύθεροι ηττώνται και την επομένη ακολουθεί το αποτυχημένο φιλοβενιζελικό κίνημα Πλαστήρα. Στις 6 Ιουνίου έγινε νέα απόπειρα δολοφονίας του από πολιτικούς του αντιπάλους, η οποία και πάλι απέτυχε. Μετά το νέο αποτυχημένο κίνημα των οπαδών του κατά της κυβερνήσεως του Λαϊκού Κόμματος την 1η Μαρτίου 1935, ο Βενιζέλος αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ελλάδα και να μην επιστρέψει ποτέ.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος άφησε την τελευταία του πνοή στο Παρίσι στις 18 Μαρτίου 1936 από εγκεφαλική συμφόρηση. Η σορός του μεταφέρθηκε κατ’ ευθείαν στην Κρήτη, υπό τον φόβο επεισοδίων στην Αθήνα, και ενταφιάστηκε στη γνώριμη γη του Ακρωτηρίου Χανίων, που συνδέθηκε άρρηκτα με την αγωνιστική του παρουσία για την πραγματοποίηση των οραμάτων του.